

پندار همیشه راه

کتاب‌های کمک آموزشی مشخصات و ویژگی‌ها

دکتر اکبر قربانی فرد - مشاور تحصیلی

هر داوطلب آزمون سراسری سعی می‌کند، برای کسب بهترین نتیجه ممکن از مناسب‌ترین کتاب‌های کمک آموزشی روز بازار استفاده نماید. از طرفی، به علت تعدد و تنوع کتاب‌های کمک آموزشی در بازار، داوطلبان دچار سردرگمی گشته و نمی‌دانند که به کدام یک از آنها اعتماد کنند.

کتابهای کمک آموزشی مناسب و استاندارد کتاب‌هایی هستند که امکان ایجاد انگیزه، عمیق‌تر کردن یادگیری، افزایش دانش و پرورش مهارت‌های ذهنی و علمی را توأم دارند. زیرا کتابهای کمک آموزشی با کیفیت پایین و غیر استاندارد در حد یک حل‌المسائل بوده و باعث کاهش قدرت تجزیه و تحلیل فرد شده، توانایی حل مسئله و قدرت خلاقیت را از داوطلب سلب خواهد کرد.

انواع کتاب‌های کمک آموزشی:

الف- آزمونی (حاوی نمونه پرسش‌های تستی و تشریحی)

۱. کتاب حل المسائل؛ حاوی حل تمامی مثالها و تمرینات کتاب درسی
۲. کتاب نمونه پرسش‌های امتحانی به صورت مبحثی و طبقه بندی شده مناسب برای طول سال تحصیلی
۳. کتاب نمونه پرسش‌های امتحانی به صورت مجموعه ای و جامع مناسب شبهای امتحان
۴. کتاب نمونه پرسش‌های تستی به صورت مبحثی و طبقه بندی شده
۵. کتاب نمونه پرسش‌های تستی به صورت جامع و دفترچه ای مناسب دوران جمع بندی در بهار

ب- آموزشی (شرح و توضیح کامل مباحث درسی)

۱. کتاب تک پایه: شامل توضیحات کامل مباحث درسی یک پایه
۲. کتاب تک درس: شامل توضیحات کامل مباحث چندپایه مربوط به یک درس
۳. کتاب پایه سه ساله دبیرستان یا کتاب پیش دانشگاهی
۴. کتاب‌های مبحثی (تنهاییک موضوع از یک درس)
۵. کتاب‌های خلاصه (در حجم بسیار کم تالیف شده اند)

ج- آموزشی - آزمونی؛ شامل نکات آموزشی و تعدادی نمونه پرسش‌های تشریحی و تستی هستند.

مشخصات محتوایی و ظاهری یک کتاب کمک آموزشی مناسب چیست؟

۱. **فونت و کادر بندی مناسب** چون در غیر اینصورت موجب خستگی سریعتر چشمان شما شده و از بازدهی مطالعه شما خواهد کاست.

۲. **نحوه چینش مباحث**: اگر در حد تسلط یافتن به امتحانات نهایی و تشریحی باشد شاید چندان نیازی به بیان مباحث پیش نیاز نباشد اما اگر جهت آمادگی در آزمون سراسری است لازم است به مباحث پیش نیاز هم اشاره شده و حتی برای ایجاد تسلط کافی، تمامی مباحث وابسته به هم در پایه‌های مختلف یکجا بیان شود. (مثل مباحث حرکت در سال دوم و پیش‌دانشگاهی)

۳. **نحوه چینش سطح پرسش‌ها**: پرسش‌های از ساده به دشوار مرتب شده باشد. و حتی با علایمی خاص پرسش‌های سخت و بسیار سخت مشخص شود.

۴. **تیپ بندی پرسش‌ها**: در هر مبحثی یک سری پرسش‌های اصلی که بیانگر مفاهیم اصلی درس بوده و تکراری نیستند مشخص شود. سپس جهت تمرین و تسلط بیشتر از هر نمونه تیپ چند تست دیگر با تغییرات جزئی ارایه می‌شود. اگر این موضوع توسط مولف رعایت نشود ممکن است داوطلبی از یک نمونه تیپ تستی چندین پرسش را حل کند و از یک نمونه دیگر حتی یک پرسش هم حل نکند که در نتایج نهایی آزمون‌های او تاثیر منفی خواهد گذاشت.

۵. **بیان منبع پرسش**: مشخص شود که این پرسش مربوط به کدام یک از آزمون‌های سراسری یا آزاد بوده است یا اینکه تألیفی است.

۶. **نحوه بیان مباحث**: در عین روان بودن از مطالب اصلی و پایه‌ای شروع شده و تمامی جزئیات مورد نیاز در آزمون سراسری و امتحانات نهایی و پایانی را پوشش دهد.

۷. **میزان محتوا و سطح علمی کتاب**: لزومی ندارد مطالب خارج از کتاب آورده شود مگر در موارد اندکی که به فهم مطلب اصلی کتاب درسی کمک کند.

۸. **دارای پاسخنامه تشریحی** کامل باشد و تا حد امکان به صفحه‌ی کتاب

درسی که پاسخ به آن استناد شده است اشاره شود.

۹. جامع بودن تست‌ها: یعنی داوطلب پس از زدن تست‌های یک مبحث، بیشترین نکات ممکن را در آن مبحث مورد نیاز است را بیاموزد. و طوری باشد که از مباحث کم اهمیت در آزمون سراسری تست کمتر و از مباحث پر اهمیت تست بیشتری آورده شود.

۱۰. استاندارد بودن تست‌ها از آنجا که داوطلب قرار است، خود را برای آزمون سراسری آماده کند. باید سطح آسانی یا سختی تست‌ها، در سطح آزمون سراسری باشد؛ لذا بهترین نوع تستی که می‌تواند داوطلب را با سطح آزمون سراسری آشنا کند، تست‌های آزمون سراسری سال‌های قبل است و تست‌های تألیفی، چنانچه به تست‌های آزمون سراسری شباهت داشته باشند، مفید خواهند بود.

نکته‌ی مهم:

اگر بعد از مطالعه کامل یک کتاب کمک آموزشی در خود شاهد رشد علمی محسوسی نبودید بهتر است هر چه سریعتر آن را کنار بگذارید چون ممکن است این کتاب خیلی بالاتر یا پایین‌تر از سطح علمی شما باشد.

کتاب‌های کمک آموزشی مناسب در یک نگاه:

کتاب‌های کمک آموزشی رامی‌توان به ۴ گروه تقسیم کرد:

۱- کتاب‌هایی که شامل توضیح کامل درس، همراه با تمرین‌ها و تست‌ها هستند

۲- کتاب‌هایی که شامل نکات آموزشی و به شیوه آموزش به روش تمرین هستند

۳- کتاب‌هایی که فقط شامل تمرین و تست‌های متنوع هستند و در واقع یک نوع کتاب‌کار هستند.

۴- کتاب‌هایی که شامل تست‌های چهار گزینه‌ای به همراه پاسخ تشریحی هستند

که براساس نیاز می‌توان یکی از موارد بالا را انتخاب کرد:

مورد (۱) مناسب کسانی است که در درسی ضعیف هستند و با خود را برای سال تحصیلی جدید آماده می‌کنند.

مورد (۲) مناسب کسانی است که بر محتوای درسی مسلط هستند اما تاحدودی نیاز به مرور مطالب دارند.

مورد (۳) و (۴) مناسب کسانی است که به منظور انجام تمرینات اضافی جهت تسلط بر مطالب درسی، آزمون‌های ورودی و آزمون سراسری تلاش می‌کنند.

